

Bijeg u nepoznato i bijeg iz (ne)poznatog: Kakav je odnos prema izbjeglicama u Hrvatskoj?

Jelena Matić Bojić

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Dan otvorenih vrata 2022.

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja
The Centre for Educational Research and Development

- Prve asocijacije na riječ „izbjeglice“?
- Prve asocijacije na riječ „izbjeglice“ 2018., 2019. godine?

- [Publikacija](#) iz 2019.-e godine, izbjeglice iz trećih zemalja, oko 400 odobrenih azila, dostupna i na [engleskom jeziku](#)
- Projekt Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske
- **Istraživački tim:**
 - Dean Ajduković (FFZG)
 - Dinka Čorkalo Biruški (FFZG)
 - Margareta Gregurović (IMIN)
 - Drago Župarić-Iljić (IMIN)
 - Jelena Matić Bojić (IDIZ)

Istraživanje integracije izbjeglica 2018. g.

- integracija izbjeglica kao dinamičan, dvosmjernan, dugoročan te multidimenzionalan proces
- integracija na lokalnoj razini
- **Kvantitativna metodologija:** Utvrditi stavove hrvatskih građana te njihovu spremnost za prihvaćanje i integraciju državljana trećih zemalja kojima je odobrena međunarodna zaštita
- **Kvalitativna metodologija:** Utvrditi iskustva i potrebe lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava u procesu integracije državljana trećih zemalja kojima je odobrena međunarodna zaštita

Kvantitativno (anketno) istraživanje

- Provedeno u 12 županija/ 15 gradova RH
- Reprezentativan uzorak građana u dobi od 18 do 65 godina
- N = 1 272
 - Stav prema azilantima
 - Percepcija realne prijetnje
 - Percepcija simboličke prijetnje
 - Podrška pravima azilanata
 - Percepcija negativnih promjena u zajednici
 - Spremnost na pomaganje azilantima
 - Učestalost kontakta s azilantima
 - Kvaliteta kontakata s azilantima
 - Izvori informiranja o azilantima
 - Prikaz azilanata u medijima
 - Socijalna bliskost s azilantima
 - Stav prema obliku akulturacije
 - Procjena broja azilanata
 - Promjena broja azilanata

Zaključci kvantitativnog istraživanja

U prosjeku, sudionici:

- iskazuju **neutralne stavove** prema azilantima
- iskazuju **blagu realističnu**, te **nešto izraženiju simboličku prijetnju**
- **nisu sigurni u svoju spremnost pomaganja** azilantima
- iskazuju **blagu podršku pravima** azilanata
- nešto više od polovine sudionika imalo **kontakta** s azilantima, ali on je **rijedak**, ocijenjen **neutralno**
- **javni mediji** (tiskana i online izdanja novina, televizija i radio) najčešći izvor informiranja građana o azilantima, slijede **društvene mreže**
- procjenjuju **medijski prikaz** azilanata **blago negativnim**

Zaključci kvantitativnog istraživanja

- **socijalna bliskost** na razini je prihvaćanja azilanta kao **kolege na poslu i susjeda**
- tek petina sudionika procjenjuje broj azilanata približno točnim, gotovo pola uzorka **precjenjuje broj odobrenih statusa azila**
- najveći broj sudionika smatra da bi broj azilanata trebalo ostaviti istim, smanjilo bi ga tek neznatno manje sudionika, dok **manje od desetine smatra da bi broj azilanata u Hrvatskoj u budućnosti trebalo povećati**

Regionalne razlike u nalazima

- sudionici u **dalmatinskoj regiji**:
 - najmanje pozitivne stavove prema azilantima
 - najvišu percepciju realistične i simbolične prijetnje
 - najnižu podršku pravima azilanata
 - najviša očekivanja negativnih promjena
 - najmanju spremnost na bliske kontakte i pomoć azilantima
- Nakon ove regije slijedi **istočna Hrvatska**, potom primorska i središnja Hrvatska, u kojima su ovi stavovi pozitivniji
- stanovnici središnje i primorske Hrvatske skloniji broj azilanata ostaviti istim i u budućnosti, stanovnici istočne i dalmatinske regije skloniji su ga smanjiti

Kvalitativno istraživanje – intervju i fokusne grupe

- intervju i fokusne grupe s **različitim dionicima sustava integracije**, koji su uključeni ili će ubuduće biti odgovorni za procese prihvata i integracije, npr. predstavnici županija i gradova, škola, učeničkih domova, domova zdravlja, HZZ-a, CZSS-a, nevladinog sektora, vjerskih organizacija, HCK, građanskih inicijativa...
- **perspektiva azilanata**
- sugovornici iz **30 jedinica (9 županija i 21 grad)** vodeći se kriterijima regionalne zastupljenosti, veličine grada, iskustva s integracijom azilanata, očekivanim dolaskom azilanta i raspoloživim stambenim fondom
- **168 intervju i 4 fokusne grupe**, od čega 26 intervju s azilantima

Zaključci kvalitativnog istraživanja

- Mogućnost sporazumijevanja!
- **Obrazovanje:**
 - na razini uključivanja u sustav**, problem spore administracije, poteškoće vezane uz nepostojanje osobnih dokumenata, pitanje priznavanja svjedodžbi i ranije stečenih kvalifikacija
 - u sustavu**, veliko nastavno opterećenje, potreba za dodatnim nastavnicima, nužnost dodatnog rada s djecom azilantima, nedostatak prevoditelja i asistenata u nastavi
- **Stanovanje:**
 - Odgovornost države**, a ne JLS; Manjak informacija o kapacitetima
 - Moguća **prenamjena postojećih praznih objekata** ili **najam privatnih stanova**, ali očekuju **nespremnost iznajmljivača** i **visoke cijene najma**
 - Azilanti primjedbe iznose većinom na **prvotni smještaj u prihvatilištu**, spominju i predrasude stanodavaca i previsoku cijenu

Zaključci kvalitativnog istraživanja

- **Rad:**

• mogućnosti zapošljavanja u **niskokvalificiranim i pomoćnim zanimanjima** azilanti su **poželjna radna snaga u sektorima gdje postoji potreba**, npr. u građevinskom sektoru i javnim radovima, poljoprivredi u istočnoj regiji **poslodavce treba informirati** o mogućnostima zapošljavanja azilanata mogućim mehanizmi prekvalifikacije i dokvalifikacije **azilanti visoko motivirani za uključenje na tržište rada**, jer zaposlenje smatraju osnovnim uvjetom za osamostaljivanje, ne žele biti na teret državi nego aktivni i produktivni dio društva

- **Socijalna skrb:** procjena da je azilantima pružena prikladna socijalna skrb, kao i svim drugim korisnicima

Zaključci kvalitativnog istraživanja

- Važno je **informiranje i senzibiliziranje javnosti i stručnjaka**, a većina sugovornika prepoznaje i **ulogu medija** u tom procesu
- Važno je lokalnom stanovništvu približiti **dobre prakse i primjere uspješne integracije azilanata**, informirati ih njihovoj kulturi i običajima, da bi se preveniralo razvijanje predrasuda i diskriminacije
- JLS i JRS **očekuju suradnju s OCD**, za koje procjenjuju da su sposobnije u pisanju projekata i privlačenju sredstava za rad s azilantima ili računaju na njihove ljudske resurse

Zaključci kvalitativnog istraživanja

- većina je kritika upućenih državnoj upravi usmjerena ponajprije na **nedostatak pravovremene i transparentne razmjene informacija**
- Dionici u lokalnim zajednicama smatraju da **funkcioniraju bez konkretnih uputa i odluka te da se sve prepušta improvizaciji**
- Stručne institucije procjenjuju da **mjere definirane Akcijskim planom nisu primjenjive u stvarnoj situaciji na terenu**
- **nespremnost sustava da odgovori na trenutne izazove i potrebe**
- **potrebe za stručno osposobljenim prevoditeljima i kulturnim medijatorima**

Natrag u 2022.

- Da je istraživanje iz ove godine, s izbjeglicama iz Ukrajine u fokusu, kakve biste rezultate očekivali...?
- Socijalna distanca?
- Spremnost na pomaganje?
- Protivljenje povećanju broja izbjeglica?
- Slika medija?
- Regionalne razlike?

Komentari

Zašto za druga ljudska stvorenja koja bježe od rata i gladi nemamo istu solidarnost kao za Ukrajinke?

To je težak poraz europske kulture koji mora unijeti nelagodu u svakog čovjeka koji o takvom zastranjenju promisli barem pet minuta

PIŠE
SANJA MODRIĆ

Together for all refugees.

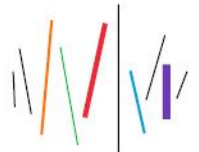
Hrvatska jednim izbjeglicama pomaže, a druge nasilno tjera s granice

Ima li Hrvatska dvostruke kriterije kada je riječ o pomoći i prihvatu izbjeglica iz Ukrajine u odnose na one iz drugih područja pogođenih ratovima?

Branimir Bradarić

30 Apr 2022

IDIZ

Zašto je Evropa odjednom tako zainteresovana da pomogne izbjeglicama?

Isti Evropljani koji su željeli da 'spale svoje stare deke prije nego da ih daju izbjeglicama s Bliskog istoka' sada prikupljaju donacije za Ukrajince.

Šta Sirijci misle o dobrodošlici za ukrajinske izbjeglice?

Iako imaju istog neprijatelja, Sirijci u Njemačkoj tvrde da nisu prihvaćeni tako toplo kao Ukrajinici.

Nijemci raširenih ruku dočekuju izbjeglice iz Ukrajine

Ne čekajući saveznu i pokrajinske vlasti, mnogi građani u Njemačkoj samoinicijativno se organizuju kako bi zbrinuli Ukrajince koji bježe od rata.

...

- 2018 vs. 2022 - 2000 vs. 20000
- Izgovaranje na realne i simboličke prijetnje
- Predrasude
- Strah od nepoznatog i različitog
- Neinformiranost o situaciji u zemlji porijekla
- Nepovjerenje

Ništa novo...

Ispitivanje socijalne distance - 2016. g.

(Baranović, Matić, Puzić i Löw, 2016)

*pripadnici etničke manjine, a ne izbjeglice

Nacionalnost	Prosjek	Najprisniji odnos koji je prihvatljiv prosječnom učeniku
Hrvati	1,41	Bračni odnos/ Osobni prijatelj
Bošnjaci	2,58	Osobni prijatelj/ Neposredni susjed
Nijemci	2,71	Osobni prijatelj/Neposredni susjed
Kinezi	3,86	Neposredni susjed/Suradnik na poslu
Romi	4,77	Suradnik na poslu/ Stanovnik zemlje
Sirijci	4,82	Suradnik na poslu/ Stanovnik zemlje

Nema jednostavnog odgovora na pitanje
„Kakav je odnos prema izbjeglicama u Hrvatskoj?”

Izbjeglištvo je **za sve** bijeg u nepoznato,
a to kakav je naš odnos prema izbjeglicama
prilično ovisi o tome bježe li iz nama poznatog ili nepoznatog.

KREATIVNI KONCEPT: I TO NIJE SVEI, CREATIVE AGENCY

FOTOGRAFIJA: MARIO TOPIĆ

Hvala!

matic@idi.hr